

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICA

REDACCIO I ADMINISTRACIO
PERLA, 2.—REUS
TELEFON NÚM. 168
NO'S RETORNEN ELS ORIGINALS
ENCARA QUE NO'S PUBLIQUIN

Any XIII

Núm. 106

Reus, dimecres 8 de Maig de 1918

PREUS DE SOTSCRIPCIO

REUS. . . Ptes. 1'50 al mes.
Fora. . . > 4'50 trimestre.
Estranger. . . > 9'—

Número solt 5 cèntims

Les tasques parlamentaries

Els ministres de la Guerra i Marina han llegit al Congrés dos projectes de llei fixant les forces de terra i mar per a 1918.

Es fixen les de l'exèrcit terrestre en 190.228 homes, sense comptar el cos d'Invàlids i la penitenciària de Mahó.

Les forces de mar es fixen en 11.091 mariners i 4.190 soldats.

La sessió del Congrés, durant les hores de precís i preguntes, la ha omplenat la qüestió plantejada per En La Cierva respecte al conflicte surgit a Barcelona entre la Junta Sindical d'Agents de Canvis i Borsa i l'Associació del Mercat Lliure.

En La Cierva ha defensat el dret dels agents de Canvi i Borsa.

El senyor Bertrán i Musitu sostingué el dret de la Associació del Mercat Lliure, invocant la tradició barcelonina i apoiant-se en la lesió que s'interereix als interessos particulars per l'actual estat de coses.

Intervingué el senyor Gamazo.

Res no es resolgué en definitiva.

La discussió de la reforma del reglament s'ha portat amb gran serenitat, tractant les esmenes i modificacions en to familiar i avançant se tant, en la pròrroga de la sessió, que s'arribà a la aprovació de l'article 113.

El verdader cavall de batalla és l'article 114 que estableix lo que

s'ha donat en anomenar la guillotina.

En el Senat continuà la discussió de la reforma del reglament quedant aprovat tot l'articulat.

PER A FOMENT

Qui gemega ja ha rebut

En ple segle XX, s'han d'ocupar encara els governants de si és o no de raó el donar certes llibertats als pobles.

Sembla aixó més propi d'una discussió entre juriconsults, que no pas el tema d'una conversa entre personatges que, per disciplina de partit, no poden donar la seva lleal opinió en assumpte de tanta transcendència.

Es per aixó que es veu mal corresposta i apagada la veu de Catalunya, quan per mitjà d'algun dels seus representants es planteja la qüestió de les seves justes aspiracions; i aixís mateix, tenint tothom ple coneixement de la justícia de les mateixes, surten sempre en contra d'elles la majoria dels vots de les Cambres legislatives espanyoles. A que és deguda, dones, aquesta enemistat entre els representants de les demés regions d'Espanya i les justes aspiracions de Catalunya?

Aquest és el vel que cobreix l'enigma.

A primera vista, tothom veu la raó de que un país es defensi i aspiri a reconquerir la seva llibertat,

mes, pocs son els que manifesten son pensament favorable en aital cosa.

A més, és tanta la injusticia humana, que quan un poble viu sotmés li son negats tots els drets pels qui, si s'invertien els termes, trobarien justificats segurament quants medis s'empleessin per a que els hi fossin respectats.

Així mateix s'aprofiten tota classe d'arguments per a apagar la veu del que reclama, presentant-lo als ulls dels indiferents com a etern atentador al públic benestar, servint-se d'aquells tòpics tant vells i que tots sabem.

Mes aixó no és prou per a ofegar el clam de justícia dels oprimits que arreu del món se deix sentir. Es un clam que de dia en dia retru-nyeix més tort, malgrat els esforços dels opressors, els quals veuen, com nosaltres, apropar-se el jorn en que la seva supremacia els hi serà anorreada per la voluntat suprema dels pobles que volen viure en completa llibertat per a desenrotllar-se en totes les branques de l'humà progrés.

Per fortuna a Catalunya cada dia és menys nombrós l'estol dels qui procuren per tots els medis presentar als catalans com a enemics implacables de les regions germanes

R. SANROMÀ i PIÑOL.

LA POLITICA

Conferència interessant

En el Centre Nacionalista Català de Barcelona el passat dissabte a la nit donà sa anunciada conferència don Francesc Layret.

Desenrotllà el tema: «El partit republicà català i el nacionalisme; conducta que en l'actual moment polític deuen seguir els nacionalistes catalans».

Digué que la lluita del nacionalisme de Catalunya no és pel predominí d'una nacionalitat sobre altra, sino lluita contra aqueixes tiranies. «Hem d'anar—afegí— a la democratització de les nacionalitats».

En l'història del moviment nacionalista a Catalunya, observa que els nostres homes portaren el problema nacionalista amb poc acert. El conflicte europeu apaga tot altre clamor menys potent i nostres protestes es perden en el buit. Avui se parla en el món dels problemes nacionalistes com el d'Irlanda. Del problema nacionalista català, no.

A juí del senyor Layret, la Monarquia no pot ni vol concedir lo que demana Catalunya. «Aixís, doncs, nostra obra d'avui és enderrocar la Monarquia». I espera que el poble espanyol està disposat a aconseguir la regeneració.

Inevitablement — continuá — el moviment revolucionari de 1917 s'ha de reproduir. Quan termini la guerra els períodes revolucionaris del segle passat tindran una segona part, i Espanya se llençarà al carrer.

«Si per a allavors—acabá dient— se té ja un camí fixat i una organització vigorosa, Catalunya podrà veure realitzades ses aspiracions; si no, tots els esforços serán estèrils.»

El senyor Layret fou molt aplaudit per la nombrosa concurrència.

Diputats proclamats

Segons datos rebuts a Governació, foren proclamats diputats per

l'article 29, a Canaries, el senyor Poggio, pel districte de Los Llanos, i el senyor Baumberghen pel de Santa Cruz de La Palma.

Pel districte de Yecla (Murcia) foren proclamats candidats els senyors Morayta i Codorniu.

Sobresseiment

Han estat sobresseides les causes per delictes de excitació a la rebelió seguides contra els diputats a Corts senyors Maciá i Domingo.

L'amnistia

La impressió en el Congrés era que fins avui no terminaria la discussió del projecte d'amnistia.

Se busca una fórmula per a conciliar els acords de les dues Cambres en un dictamen de comissió mixta que accepti el Senat, evitant que'ls senadors demanin el «quorum».

COMENTARIS BREUS

Els Catons municipals—una mena de caricatura ridícula de Cató, o sigui uns Catons en miniatura—no tenen esmena. Ja podem, nosaltres, esforçar-nos fent de mentors o mestres Ciruela, que no lograrem mai fer que sàpigan la lliçó. Es possible, adhuc, que les nostres prediques produeixin un efecte contrari als nostres desitjos en l'ànim dels hisendistes, municipalistes i economistes, tot d'una peça, que tenim la ditxa de que ens administrin. Pero, ¡qué carai! Un dia o altre hem de conseguir que les llums de les nostres lliçonetes penetrin en aquells cervells hermètics! Que hi fa que, mentres tant, sentim el dolor punyent del mestre enfront del deixeble inaplicat?...

L'altre dia comentavem l'ineficàcia d'escampar runa pels carrers, en lloc de matxaca. Sobre tot en carrers que, com el del Batán, basta un petit ruixat per a deixar los completament nets d'aquesta singular i anti-higiènica matxaca, específicament possibilista. Pero ells,

els Catons, no se'n enteraren. Es dir, sí que se'n enteraren; pero a mitges... Que la runa del carrer del Batán se l'ha emportada l'aigua, heu dit? Doncs a tornar-n'hi a tirar!

I, en efecte. El diumenge al matí—es veu que són anticlericals els de la majoria «conxorxiana»: ni el Descans Dominical volen respectar!—un carro descarregava novament «matxaca possibilista» en aquell carrer...

Pero com que no tothom ha perdut el seny, a Reus, alguns veíns del carrer del Batán, mirant per la seva salut, protestaren d'aquell atentat a l'higiene pública. I la primera carretada es va descarregar; pero no la segona. Ho impediren els al·ludits veíns...

Haurem de pensar, els ciutadans de Reus, en formar una Junta de Defensa per a conseguir de qui correspongui s'exigeixi d'aquests moderns Catons un poc més de respecte a la higiene, ja que seria demanar peres a l'olm mentar aquí l'ornat públic?

Un dia és el senyor Minguell, qui, negant se a acceptar «a prova» la Secretaria de l'Ajuntament, dona una excel·lent lliçó de dignitat a la majoria «conxorxiana»; l'altre dia són els metges de la Beneficència els qui converteixen en «elàstiques» les «intenciones rígidas» dels Catons municipals; avui són els veíns del carrer del Batán, els qui ens nyen als nostres excels municipalistes que l'higiene és la primera preocupació de tot ciutadà d'una població culta...

I el diari possibilista té encara l'atreviment de preguntar si vivim a Reus o a l'Àfrica!

¡A l'Àfrica, colega; a l'Àfrica!

En certa ocasió en que'ls nostres amics regidors, davant la penúria de l'hisenda local, proposaren que'ls propietaris de carros de transports contribuïssin a l'arreglo

de les vies ciutadanes, els de la majoria es mostraren enemics irreductibles de la prestació personal. Ho recordes, lector?

Doncs també en aixó han canviat de parer. No precisament en lo que es referix—és clar!—a la prestació personal dels duenyos de dits carros, sino en lo que respecta a la prestació personal d'altres veïns que no malmeten l'empedrat ni l'afermat dels carrer.

Cóm s'ha realitzat el miracle—que verdader miracle va resultant el que canviïn de parer els regidors possibilistes—no ho sabem; pero sí que s'ha realitzat.

Aquesta indecent runa, que un bromista company nostre ha pegat en dir que és matxaca, ens ha posat en «autes» del miraculós canvi.

Heu's aquí el succés: Es descarrega en un carrer—posem el del Batán, per no variar—una carreta de la celeberrima matxaca, i es fa de tal faisó, que'l veí a quina porta li cab en sort aquella «reliquia»... amuntegada, no té altre remei, vulgui's o no, que escampar-la amb ses propies mans. De lo contrari, dies i més dies está aquella runa obstruint gairebé l'entrada de son domicili.

Se'ns dirá que aixó no és prestació personal forçosa. Pero és forçada. Qué té més?...

Decididament, els possibilistes la saben molt llarga...

SECCIO OFICIAL

Recaudació de Contribucions

ANUNCI

Obrant en poder d'aquesta Recaudació les cédules personals de l'actual exercici, ho poso en coneixement dels contribuents i veïns en general fent-los assaber que la cobrança se trobará oberta durant el plaç reglamentari poguent adquirir dits documents tots els dies hàbils i hores de 9 a 12 i de 16 a 18.

Lo que faig públic per mitjà del present anunci a Reus a 6 de maig de 1918.—El recaudador, Josep Capdevila.

EN EL JUTJAT MUNICIPAL

Judici de faltes contra FOMENT

A la sala de vistes del Jutjat municipal, ans d'ahir al mig dia s'hi celebrá un judici de faltes contra nostre company director per haver empleat, en la ressenya de la sessió de l'Ajuntament del dia 16 de novembre últim, algunes frases que el *magnánim* i *popularíssim* alcalde senyor Sardá, considerá molestosos per a la Corporació municipal.

El Tribunal municipal el formaren el jutge, senyor Vilanova, i els adjunts En Joan Bofarull Cort i En Nicolau Mestres, actuant de secretari el que ho és d'aquell Jutjat, senyor Roca.

Després de la lectura del sumari, el ministeri fiscal, representat pel senyor Roviroso, feu l'acusació qualificant el fet de falta, penada en el núm. 5 de l'article 589 del C. P. amb l'aggravant 5.º de l'article 10, i demanant el máxim de la pena.

La defensa, que aná a càrrec de nostre amic, l'advocat i regidor En Jaume Simó i Bofarull, en un raonat i brillant informe demaná l'absolució de nostre company, ja que el fet d'autes no constitueix falta.

Començá dient el senyor Simó que si no fos que tenia el ple convenciment de que el fallo del Tribunal havia d'ésser absolutori recusaria als dos adjunts, per la seva manifesta amistat política amb l'alcalde i regidors assistents an aquella sessió, empró confiant en l'esperit de justícia dels mateixos i en que els demostrará fàcilment no haver-hi delictes ni falta, deix de plantejar la recusació.

Crec—seguí dient—que no influirà en la sentència l'acostumat prejudici de condemnar en aquests casos amb l'intent de salvaguardar el prestigi de l'autoritat. Aquest és manté amb el recte, just i equánim exercici del qui l'ocupa, per aixó amb profón sentiment i greu escándol he sentit llegir l'ofici-denuncia

de l'Alcaldia que figura en autes, puix conté conceptes greument injuriosos per al meu representat, i essent produïts en judici m'obliguen a reservar-me el dret de demanar autorització per a procedir contra el seu autor.

Després diu que el núm. i article citats pel fiscal son en les faltes referents als fets que com a delictes son desacat; que el fet d'autes realitzat per escrit i amb publicitat, de ser punible, tora delictes, ja que la definició i classificació genérica de injuria és als articles 471 i següents del C. P., on al parlar d'injuries lleus les considera faltes si no son comeses per l'imprensa i en altre cas delictes. No hi ha altres faltes d'imprensa que les senyalades en l'article 583 i en cap d'elles hi ha lloc per a la d'aquest fet. La naturalesa de la Premsa és considerada específicament en el Codi; de prevaldre el criteri fiscal tora impossible la crítica i censura dels actes de l'autoritat; és inadmissible, quan en les faltes no s'apreciïn ni l'intenció ni circumstancies modificatives, que vingui el fiscal concloent una agravant. Produït el fet per medi de la premsa podria ésser delictes i res més que delictes, la Superioritat em diu que no ho és i per aixó ve inhibinse'n; el fiscal ens diu textualment a l'aportar l'aggravant, que el fet d'autes produeix despreci i deshonra de l'autoritat; aquesta és la definició d'injuria, si el tribunal ho entén així que's retorni el sumari a la seva procedencia, com no ho pot entendre perque no hi ha delictes i com no hi ha n'hi pot haver falta, puix segons la lletra i l'esperit de la llei, opinió d'autors respectables i reiteradíssima jurisprudencia, no hi ha més faltes d'imprensa que les senyalades i les de competencia governativa, aplicant-se l'extrem citat pel fiscal a les formes lleus del desacat i injuriosos verbals i d'obra, el fet d'autes comés per impremta sols arbitrariament pot considerar-se falta.

Acaba confiant en la rectitud del Tribunal que absoldrà al director de FOMENT com en justícia procedeix.

El judici quedà clos per sentència que nosaltres esperem confiats i amb la consciència tranquil·la.

Informació

Escola de Viticultura i Enologia de Reus

Observacions Meteorològiques

DEL DIA D'AHIR

	A les 9	A les 15	
Baròmetre corretgit a 0°	742.5	743.4	
TERMÒMETRE	Màxima Sol.	21.8	
	Ombra	20.0	
	Mínima Sol.		
	Ombra	10.3	
PSICRÒMETRE	Termòmetre sec.	13.4	14.2
	Idem humit.	9.5	10.1
Humitat relativa de l'aire.	59.2	59.8	
Tensió del vapor acuos.	6.8	7.2	
ANEMÒMETRE	Direcció del vent.	NO	O
	Velocitat del vent.	300.	95.
Pluviòmetre.	1.8		
Evaporímetre.	5.7	1.7	
Estat del cel.	Núvol	Núvol	

Foment Republicà Nacionalista

Cumplimentant lo que disposen els Estatuts d'aquesta entitat, se convoca als senyors socis a eleccions que, per a cubrir els càrrecs vacants del Consell Directiu se celebraran el proper diumenge, dia 12, a les 4 de la tarda.

Els mateixos dia i hora es procedirà a la elecció dels individus que han de constituir el Comitè d'Acció Política, que deu haver d'actuar durant aquest any.

Ciutat 5 maig 1918.—El Secretari, J. Cunillera D.

JOVENTUT NACIONALISTA REPUBLICANA

Es convoca als socis a la Reunió General Extraordinària, per al dimecres proper dia 8 del corrent a les 10 de la nit.

Ciutat 2 de Maig 1918.—P. A. del C. D.—El secretari, E. Bergadà.

El jove advocat, regidor radical i bon amic nostre, don Jaume Simó i Bofarull, ha vist coronat per l'èxit el seu primer però brillant i raonadíssim informe davant l'Audiència provincial, car el fallo del Tribunal ha sigut absolutori per al seu defensat, Pau Cartañá, processat per furt, i quina causa es vegé, com saben nostres lectors, el passat divendres.

Felicitem coralment a l'amic Simó per l'èxit forense aconseguit.

Per a donar-li tres úniques funcions, avui debutarà en el Teatre Fortuny la companyia còmic dramàtica que dirigeix el celebrat primer actor En Manuel Balmaña, aplaudit ja de nostre públic.

Farà la seva presentació amb la tragedia grotesca en tres actes d'En Carles Arniches «¡Que viene mi marido!»

L'Agrupació Horaci fa públic per a satisfacció del donant i coneixement dels concursants que puguin optar pel premi del diputat provincial en Ramón Vidiella i Balart, que deurán rigurosament ésser escrites en català les composicions.

Correspon al assenyalat amb el tema «L'obrer en la vida de família».

La Societat de Mestres Perruquers i Barbèrs d'aquesta, amb l'intent de proporcionar més facilitats al públic ha acordat que del 8 de Maig al 15 d'Agost tancarán els establiments a dos quarts d'onze de la nit solzament els dimecres, en atenció de que puguin servir-se fins els que per exigències de treball no puguin regir se amb l'horari nou.

L'Alcaldia ha disposat que tots els dies laborables d'aquest mes, de dotze a una de la tarda, se practiqui la vacunació gratuïta en el dispensari de les Cases Consistorials.

Hem rebut el nombre 5 de la revista setmanal «Catalana», que està dedicat a la Festa dels Jocs Florals celebrats el passat diumenge al Palau de la Música Catalana de Barcelona.

Dit nombre està il·lustrat amb els retrats del Jurat, poetes llorejats i reina de la Festa.

Ha sofert un nou augment el preu del sabó. La classe corrent es ven a 50 cèntims la lliura.

Banc de Reus de Descomptes i Préstams

Paguem els cupons Deuda Amortitzable 5 per 100 venciment 15 de Maig, Catalana Gas 6 per 100, Energia Eléctrica 5 per 100, t. c. Sarriá 6 per 100 venciment primer de maig.

Per a avui anuncia l'empresa del Kursaal el debut de la colosal i extraordinària atracció «Bill Búfalo y su troupe» composta de 24 persones, la qual ve precedida de gran èxit en sa tournée per Espanya per ésser sens dubte la més extraordinària i numerosa.

Completarà l'espectacle un esplèndid programa de pel·lícules.

Se'ns comunica que a la propera setmana rebrem la visita del gran violinista català en Joan Manen i el notable pianista en Frederic Songas, els quals donarán un recitat en el Teatre Fortuny. Oportunament donarem detalls.

«En las olas del Niágara». Es la admiració del públic aquest cinemadrama que en les sessions extraordinàries d'avui es projectarà a la Sala Reus.

Aquest drama policíac que's desenrotlla en les mateixes catarates del Niágara resulta una de les obres més emocionants fins avui dia.

ESPECTACLES

Teatre Fortuny

GRAN COMPANYIA CÒMICA

dirigida per

MANUEL BALMAÑA

Gran funció per a avui.—Debut de la Companyia.—Estrena de la tragedia grotesca en tres actes «¡Que viene mi marido!»

A dos quarts de deu.

Kursaal
Grans sessions de cine per a avui.

Debut de la celebrada troupe «Bill Búfalo» composta de 24 artistes:

Sala Reus
Grans sessions de cine per a avui.
Preus i hores de gestam.

DIP. SANJUAN - REUS

Ferrocarrils

Servei de trens que regeix
des de 1er. de juliol de 1915

De Reus a Barcelona

Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m.
" " Vilafranca; " 9'38
" 7'25 " " 9'23 e.
" 8'49 " " 13'27 m.
" 14'15 " " 17'42 c.
" 17'16 " Vilanova " 21'44 o.
" " Vilafranca " 20'37

De Barcelona a Reus

Surt 5'26 (tràs. Roda); arriba 9'23 m.
" 9'20 " " 12'47 c.
" 15'23 " " 19'24 m.
" 19'49 " " 21'53 e.

De Reus a Tarragona

Surt 9'57	arriba 10'30 m.
" 12'54	" 13'27
" 14'30	" 15'05 m.
" 18'08	" 18'35 c.
" 20'50	" 21'34 m.

De Tarragona a Reus

Surt 7'35	arriba 8'10 c.
" 12'17	" 12'53 m.
" 16'36	" 17'14 m.
" 19'25	" 20'03 m.

De Reus a Falset i Mora

Surt 7'17	surt 9'27	arriba 10'15 m.
" 10'41	" 11'19	" 11'14
" 13'17	" 14'24	" 14'58 c.
" 16'30	" 18'57	" 19'47 m.
" 19'47	" 21'11	" 21'47 m.
" 22'01	"	" 23'05 e.

De Mora i Falset a Reus

Surt 6'13	arriba 7'17 e.
" 6'30	surt 7'42 " 8'39 m.
" 7'01	" 8'43 " 10'19 m.
" 12'17	" 13'11 " 14'03 e.
" 17'27	" 19'12 " 20'59 m.

De Reus a Lleida

Surt 8'22	arriba 11'22 c.
" 13'35	" 20'05 m.
" 17'59	" 22'03 m.
" 20'30	" 0'22 m.

De Lleida a Reus

Surt 5'30	arriba 9'46 m.
" 8'29	" 12'29 m.
" 11'56	" 20'17
" 15'	" 17'58 c.

Companyia Reusense de Tramvies

Sortides de Reus (Arrabal Robuster)	Sortides de Salou
Tren n.º 24 a les 7 50	Tren n.º 25 a les 9 20
> > 12 > 16'	> > 23 > 18 49

Linia de Valencia

Surten de Salou per a Valencia
6'21, 9'18, 0'02, 18'02 (fins a Benicarló).
Arriben a Salou de Valencia
4'19, 8'32, 18'36, 0'35 (desde Benicarló).

fi i fent afluir a cada una un gran nombre d'associats.

XII. En el mateix ordre d'idees és necessari facilitar la transmissió de les hipoteques que posseeixen les actuals cooperatives de construcció econòmica i les que puguin posseir les que vagin fundant-se.

XIII. La casa econòmica per obrers, a Barcelona, no pot costar més enllà de 15 a 25 pessetes mensuals de lloguer i a les capitals de província de 10 a 15 pessetes.

- Determinar, rigurosament, per medi d'enquestes ben fetes, la situació del proletariat, del patrons i de tots els demés elements necessaris per a averiguar els fets i les causes que produeixen l'encariment de les subsistències i de la vida;
- Abolir, tot afavorint el desenrotllament del cooperatisme, totes les lleis i reglaments que puguin contribuir a l'augment del cost de la subsistència i castigar severament els *trusts* d'intermediaris que dificulten les transaccions sobre els genres de primera necessitat i perseguir implacablement la falsificació;
- Facilitar els transports, ja construint carreteres i ferrocarrils o millorant els ports marítims i afavorint la marina mercant, o reduint les actuals tarifes elevadíssimes;
- Conreuar racional i intensivament la terra;
- Facilitar, per medi del mutualisme, el desenrotllament del crèdit agrícola i industrial, creant la banca agrària;
- Fer obligatori el segur per als operaris del camp i de la ciutat, principalment per al cas d'incapacitat, velleïtat, retir, accident del treball, etc.;

Gran Hotel - Restaurant de LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb teléfon urbà i interurbà : : Habitacions amb banys, dutxes i teléfon

Esteve Massagué

Comissions-Representacions

S. LLORENS, 8, 3.^r REUS

DISPONIBLE

Jaume Simó i Bofarull

ADVOCAT DELS ILTRES. COL·LE-
GIS DE REUS I TARRAGONA

Despatx: Robuster, 28, ent., de 11 a 12 i de 16 a 18

g) Desenvolupar l'estudi de l'economia domèstica en tota ensenyança oficial per medi d'escoles annexes on s'hi donguin lliçons d'higiene alimentícia i individual, puericultura, arts femenines, i tot lo que contribueix a fer agradable i econòmica la vida, fins en les llars més modestes.

h) Educar el comprador de manera que pugui ésser l'àrbitre en els conflictes del treball i en els *trusts* dels acaaparadors;

VII. L'abaratiment del cost del vestuari s'obtindrà per l'associació de les grans cooperatives de consum amb les fàbriques productores de panyos, teixits de cotó, calçat, i genres de punt.

VIII. Les cases-casernes, tant freqüents en les colònies fabrils, representen només un paliatiu per al problema de l'habitació barata, perquè aquestes morades no's poden aixamplar quan la família obrera creix, i perquè en elles no s'hi pot desenvolupar l'amor a la llar que sempre és l'origen dels més nobles ideals i de les accions més generoses, com diu Mazzini.

IX. En les grans aglomeracions ur-

banes només amb l'auxili de les institucions municipals se poden edificar cases barates. S'ha de mirar sempre d'evitar que, per l'encariment ulterior dels terrenys degut a noves corrents comercials o a l'establiment d'industries en les proximitats, caiguin a mans o de grans companyies o d'importants propietaris, fent perdre als seus modestos ocupants o llogaters els beneficis resultants de l'auxili oficial.

X. La solució més pràctica i de resultats immediats per a l'enrobustiment de la raça, el benestar de la família, l'abaratiment de l'habitació i el desenvolupament de l'esperit familiar, consisteix en la multiplicació de construccions higièniques i econòmiques, en rondades de jardins, ben proveïdes d'aigua, ben dotades de clavegueres, escampades a l'entorn dels grans centres urbans, industrials i comercials, i combinant-se amb sistemes de viació ràpits, barats i profusos, especialment a l'hora de sortida i entrada al treball.

XI. Baix el punt de vista financer, és necessari facilitar el crèdit per a la construcció de cases barates, promovent la fundació de cooperatives per aquest

Sense aquesta marca

Companyia del Gramófon S. A.

ESPANYOLÁ

Éxit colosal dels célebres artistes

TITTA RUFO I CARUSO

en discs marca GRAMÓFONO

De venda: **R. PERPIÑÁ** - Carrer Major, 22 - Despatx: 24, pral. - **REUS**

Dipòsit de Rellotgeria.-Relotges de butxaca i Despertadors des de 2'90 p.

l'aparell **NO** és un Gramófon
= **CATALEGS GRATIS** =

SOFRE LIQUID "RADIUM"

(Polisulfur alcali fortament concentrat) de la Casa HAUPOLD

Se ven a una pesseta el litre. Per la primera ensofrada basta i litre per 100 d'aigua i per les successives 2 litres per 100 d'aigua.

L'Enginyer-Director de l'Estació Enològica i Escola de Viticultura de Reus (Província de Tarragona), don Claudi Oliveras Massó, diu en un dels seus certificats, després de donar la composició d'aquest producte, en ses conclusions i observacions:

«Que el Azufre líquido RADIUM es, por su composición, el producto más indicado para combatir y preservar a la vid de las invasiones del oidium, con notable economía».

Per enèrrecs dirigir-se a En **SALVADOR DUCH** i **DUCH**, Hostal del Bou.—REUS.

Els cafès **GIL**

SON: Els de més fortaleza.
Els de més aroma.

Carrer Metge Fortuny, 3 (davant La Fleca)-REUS

La Hidráulica Reusense de EMILI AULES

Extens assortit en Mosàics hidràulics
PREUS ECONÓMICS

Camí de Riudoms Reus

Fábregas i Recasens

BANQUERS

Valors, Cupons, Borsa, Canvi, Giros

Rambla dels Estudis, 4 Barcelona

TELÉFONS A 2248 i A 3453

La Activa

Agència de Reclamacions a les Companyies Ferroviaries

A CÀRREC DE

Vicens Martí i Balsells

(EX-FERROVIARI)

Despatx: Carniceries Velles, 2, 1.ª esq. i carrer la Mar, 2
Xocolateria "LA MUNDIAL". Teléfon núm. 339

Informes afectes al servei ferroviari. Legislació Comercial de ferrocarrils. Llei de Policia. Reclamacions per retrassaments, faltes totals i parcials, errors en la aplicació de ports, etc., etc.—Excel·lents condicions i facilitats al comerç i petites indústries.—Admeto abonats: Quotes a 2'50, 5 i 10 Ptes. mensuals.

¡AGRICULTORS!

Si voleu lliurar vostres vinyes de la malura, gastau el sofre gris marca

Si no voleu sentir la falta del sofre groc, ensofreu vostres vinyes amb

SUFROLINA

La **SUFROLINA** és l'únic producte que es garanteix la seva puresa.

¡Agricultors, no compreu altra cosa que **Sufrolina** DEMANEU A TOT ARREU

Concessionaris: **VIVES i C.** - Ferrers, 80 - Vilafranca del Penadés
Teléfon 170

Representant a Reus: **Joan Balañá**, St. Joan, 19.-Tel. 317

El cas més senzill de TOS

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions tranzitories constitueixen un perill seriós i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, L'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antisséptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el millor que pot recomenar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats

Calma la tos ràpidament, estava el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia i dificultava la respiració.

ES VENEN A DOS RALS CAPSA

Litinoïdes Serra

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

RIQUÍSSIMA AIGUA DE TAULA

Exigiu sempre el nom LITINOÏDES SERRA sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és llegítima, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capsos de 12 paquets a 1 pesseta; de 30 paquets a 3'65 pessetes; de 100 a 7 pessetes,

UN PAQUET SOL 10 CÈNTIMS

El Reconstituïent millor

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empoïbrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes.

L'Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensables per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, entortir al dèbil i vigoritzar a l'impotent.

FARMACIA SERRA - Arraval Sta. Agna, n.º 80 - **REUS**

JOSEP SOLÉ

RECADER DE REUS A BARCELONA

BARCELONA
Bou de la Plaça Nova, 14
Passeig de Gràcia, 62 (Colmado)
Hospital, 4 (Estanc).

REUS
Güell i Mercader, (Hostalets), 22, Cordereria
Arraval Santa Agna, 5

TINTORERIA de Manuel Cibiach

Se renta i tenyeix tota classe de roba. — S'utilitza el planxat elèctric.

Galanes, 7 REUS

NON PLU ULTRA

Trajos a preus inverossímils

La casa millor assortida

en trajos per a nens

Portal de Jesús, 1. — REUS

Servei d'Autos i Carruatges

DE MONTROIG A REUS I VICEVERSA

SORTIDES

AUTOMOVILS | CARRUATGES

MONTROIG	REUS	REUS	MONTROIG
(Sospés el servei fins a nova ordre)		A les 8	A les 4

PUNTS DE PARADA:

A Montroig, Casa Sabaté.
A Montbrió, Cafè de la Plaça.
A Reus, Carrer de Sant Joan, Guarnicioneria den Baldrich.

Taller de Cerralleria d'obres JOAN ADSERA CAMPS

Carrer d'Alegre, 17. - REUS

Representant exclusiu a Reus de les portes d'acer ondulat, i de tots sistemes, de la Casa J. Mas Bagá, de Barcelona, i reparació de les mateixes.

Fàbrica de Capsos de Cartró

ENRIC VIDAL

Carrer del Galló, 4 REUS

Casa PUJOL

TRAJOS DE LLANA
DES DE 25 PESSETES

Monterols, 37 REUS

DISPONIBLE

JOAN PUJOL

RECADER
DE REUS A BARCELONA

ARRAVAL ALT JESÚS. - REUS

DISPONIBLE